

Şubat ayında tüm Türkiye’de olduğu gibi TEPAV’ın gündeminde de deprem vardı.

6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen ve yüzyılın en yıkıcı depremi olarak nitelendiren Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından şubat ayı bültenimizde depremi farklı açılardan ele alan değerlendirme yazılarına yer verdik. Depremin ekonomik etkilerinin incelendiği ve politika önerilerinin yer aldığı “2023 yılında gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremin etkileri ve politika önerileri” başlıklı araştırmamızı da bültende bulabilirsiniz.

TEPAV İstihdam İzleme Bülteni’nin 126. Sayısı, TEPAV Perakende Güven Endeksi’nin 158. sayısı ve TEPAV Makroekonomik Dengesizlik Göstergeleri Bülteni 9. sayısı ile TEPAV Politika Analisti Gülru Gezer tarafından kaleme alınan “Biden’in Birliğin Durumu Konuşması ve 21. yüzyılda ABD’nin konumu” başlıklı değerlendirme notu ve TEPAV Günlük’te yer alan yazılara da bültenimizden ulaşabilirsiniz.

2023 yılında gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremin etkileri ve politika önerileri

Burcu Aydın Özudođru

“6 Şubat’ta gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından ilk verilerle yapılan ön çalışmalar, bölgenin yeniden kalkınma planının maliyetinin 5 yıllık bir dönemde yaklaşık 150 milyar dolara ulaşacağını ve bu maliyetin Türkiye’nin kamu maliyesi ve finansal risk indikatörlerini olumsuz yönde etkileyeceğini gösteriyor. Enflasyonun ve finansal risk göstergelerinin tarihi yüksek seviyelere ulaştığı, hanehalkının satın alma gücünün düştüğü, yoksulluk ve gelir adaletsizliğinin arttığı bir dönemde gerçekleşen depremin neden olduğu kayıplar ile ek harcamalar, 2023 ve 2024 yıllarında Türkiye’de ekonomik büyüme ve istihdamın artışının potansiyelin altında gerçekleşeceği beklentisini güçlendirirken 2023 yılında ekonomik büyümenin, deprem öncesi öngörülen baz senaryoya göre 1,2 puan daha düşük gerçekleşmesi bekleniyor.”

Yazının devamı ikinci sayfada

**Testi kırıldıktan sonra:
Türkiye’de afet
finansmanı**

Depremin teolojisi

**Deprem sonrası bireysel
sorumluluğumuzu
hatırlamak**

2023 Yılında gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremin etkileri ve politika önerileri

Politika Notu / Burcu Aydın Özüdoğru

Bu politika notu, 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen ve bölgedeki 11 ilde büyük can kaybı ve yıkıma sebep olan Mw 7,7 ve 7,6 büyüklüğündeki iki depremin Türkiye ekonomisine olan etkilerini incelemekte ve deprem nedeniyle oluşan kayba karşı ekonomi politikaları önermektedir.

Yapılan çalışma; deprem kaynaklı hasar ve yıkımın 11 ildeki yapı stokunun yaklaşık %40'ını etkilediğini göstermektedir. Ağır hasarlı ve yıkık olduğu tahmin edilen 650 bin bağımsız birim, deprem bölgesinde 2022 yılında yapı kullanma izni alınan konut sayısının yaklaşık 7 katıdır. Depremde az ve orta derece hasar gördüğü tahmin edilen 1,5 milyon bağımsız birimin güçlendirme ve onarım faaliyetleriyle Türkiye genelinde devam eden konut stok ihtiyacı gözetildiğinde, deprem kaynaklı hasarın 5 yılda telafi edilebileceği beklenmektedir.

5 yıllık kalkınma döneminin maliyeti 150 milyar dolar olarak hesaplanmıştır

2023 yılında ekonomik büyümenin, deprem öncesi öngörülen baz senaryoya göre 1,2 puan daha düşük gerçekleşmesi beklenmektedir. Büyüme üzerindeki riskler, deprem bölgesinin yeniden inşa sürecinin hızına, uygulanacak ekonomi politikalarına ve finansal koşullara bağlı olarak geniş bir bantta değişiklik gösterecektir.

Deprem sonrası finansal risklerin yönetilebilmesi için başta para politikası olmak üzere uluslararası kabul görmüş ekonomi politikalarının uygulanması tavsiye edilmektedir.

Deprem bölgesinde yoksulluk ve gelir adaletsizliğinin artması beklenmektedir. Yaşam standartlarının korunması için depremden en çok etkilenen hanelere temel gelir (vatandaşlık geliri) desteği sunulması önerilmektedir.

Uzun vadeli politika önerileri geniş bir perspektifle, Türkiye'nin küresel iklim değişikliğiyle mücadele ve afetlere karşı önlem politikalarını da gözeterek uygulanmalıdır. Deprem sonrası kalkınma programının en verimli ve etkili şekilde yürütülmesi için uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapılması tavsiye edilmektedir.

Yazının devamı için <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10547>

Testi kırıldıktan sonra: Türkiye’de afet finansmanı

Değerlendirme Notu / M. Coşkun Cangöz

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın (AFAD) internet sitesinde yer alan bilgilere göre, ilk olarak 6 Şubat 2023 tarihinde deprem sabah saat 04.17'de Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde 7,7 büyüklüğünde, daha sonra 04.26'da Gaziantep'in Nurdağı ilçesinde 6,4 büyüklüğünde, saat 04.36'da yine Gaziantep'in İslahiye ilçesinde 6,5 büyüklüğünde ve 13.24'te de Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde 7,6 büyüklüğünde olmak üzere bir dizi deprem gerçekleşti. Hatay'dan başlayıp Bingöl'e kadar devam eden Doğu Anadolu Fay Hattındaki deprem şiddeti kadar yüzeye yakın olması nedeniyle de başta Kahramanmaraş, Gaziantep ve Hatay olmak üzere bölgedeki 10 şehirde çok yıkıcı oldu. Afetin ilk haftasının ardından can kaybı 30 binin, yaralı sayısı 80 binin üzerine çıkarken ve yıkılan bina sayısı ise 12.141 olarak açıklandı. Deprem ve olumsuz hava koşullarına bağlı olarak bazı köylere ve kasabalara ulaşımın aksaması nedeniyle afetin boyutları henüz tam olarak tespit edilememiştir.

İlk bulgulardan hareketle ekonomistler tarafından depremin ekonomiye etkisi üzerinde farklı değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu kapsamda GSYH'nin yüzde 0,6'sı ile 2'si olarak yapılan hesaplamaların yanı sıra maliyetin 84 milyar ABD dolarına ulaşabileceğine ilişkin de tespitler bulunmaktadır. Kredi değerlendirme kuruluşu Fitch ise sigortalanan zararların 4 milyar ABD doları seviyesinde olabileceğini öngörmektedir.

Yazının devamı için <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10539>

Depremın Teolojisi

Değerlendirme Notu / Hilmi Demir

6 Şubat'ta meydana gelen Kahramanmaraş merkezli deprem Türkiye'de büyük can ve mal kaybına yol açtı. Kaybettiğimiz canların sayısının artarak devam ettiği haberleri, üzüntümüzün de katlanarak artmasına neden olmaktadır. 17 Ağustos Depremi'nden yaklaşık 23 yıl sonra yaşanan bu büyük felaketin sosyo-ekonomik etkileri kadar insanların inanç ve tutumlarında da ciddi etkileri olacaktır. Bu etkiler kadar kuşkusuz depremin dini olarak nasıl anlamlandırılması-anlaşılması gerektiği konusunda da tartışmalar önemlidir. COVID-19 salgınında gördüğümüz gibi yaşanan her felaket şöyle ya da böyle inançlı insanlar ve din adamlarının bir kısmı tarafından Tanrı'nın cezası ile ilişkilendirilir.

Toplumlar yaşadıkları büyük felaket anlarındaki çaresizliği daha üstün bir gücün planına ve kaderine atfederek bir tür psikolojik sığınma ihtiyacı duyarlar. Bununla birlikte Tanrı'nın masum olan çocukları suçlular için cezalandıracağını düşünmek ya da yargılama gücü olan adil bir Tanrı'nın masumlarla suçluları ayırmadan toptan cezalandırmayı tercih ettiğini varsaymak daha büyük teolojik sorunlara neden olur. 1755 Lizbon Depremi'nin yol açtığı teolojik tartışmalara bakıldığında bunun doğruluğu görülecektir.

Bu yüzden depremin teolojisini konuşmak, deprem ile Tanrı'nın iradesi ile insanın iradesi ve sorumluluğunun sınırlarını anlamaya çalışmak oldukça önemlidir. Bu hem insan ile Tanrı arasındaki manevi bağı hem de inanan insanın doğa ve tabiat olaylarını yorumlayışını belirleyecektir. İslam düşünce geleneğinde deprem gibi tabii felaketlerin yorumlanması konusunda mistik, Kelamî-teolojik, halk dindarlığı düzleminde birçok farklı yorumdan bahsedilebilir. Ben her zaman olduğu gibi konumumu Kelamî/teolojik-Matüridi geleneğe yaslayarak oradan hareketle depremin bize teolojik olarak ne demek istediğini yorumlamaya çalışacağım.

Yazının devamı için <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10546>

Deprem sonrası bireysel sorumluluğumuzu hatırlamak

Değerlendirme Notu / Senem Darter

Türkiye tarihinin en yıkıcı depremi olarak nitelendirilen 6 Şubat Kahramanmaraş Depremi, 44 binin üzerinde can kaybına ve binlerce kişinin yaralanmasına neden olurken depremde etkilen çok sayıda ildeki yüzlerce yapı da ağır hasar aldı.

Yaşanan felaketin ardından elde kalan resim, her afet sonrası olduğu gibi bir kez daha ihmaller ve alınmayan önlemler ile otoritenin sorumlu olduğu alanlardaki zayıflıklar ve toplumun depreme ilişkin bilinç düzeyinin ne denli düşük olduğunu ortaya çıkardı.

Sınırları içerisinde Kuzey Anadolu Fay Hattı, Doğu Anadolu Fay Hattı ve Batı Anadolu Fay Hattı'nı barındıran Türkiye, tarihsel verilere göre 1500'lü yıllardan başlayarak farklı zamanlarda büyüklüğü 7 ve üstü olan ve uzmanlar tarafından tehlikeli olarak nitelendirilen 25 depremle sarsıldı. Yalnızca 1939-2018 yılları arasında gerçekleşen 7 ve üzeri büyüklüğündeki 14 depremde binlerce kişi can verdi.

Sadece bu verilere bakarak bile deprem ülkesinde yaşadığımız gerçeği ile hareket ediyor olmamız gerekirken 6 Şubat Depremi'nin bilançosuna bakarak kurumların ve bireylerin daha çok bu gerçeğin inkârı yönünde bir tutum sergilediğini söylemek pek de yanlış olmaz.

Bulduğumuz coğrafyaya uygun yapıların inşa edilmesini sağlamak, işlevsel bir acil afet planına sahip olmak ve kayıplarımızı en aza indirebilmek için sigorta araçlarından faydalanmak depreme karşı alınabilecek üç temel önlem.

Yaşadığımız son felakette ilk iki hususta 1999'da meydana gelen Gölcük Depremi'nden bu yana yapıcı bir yol kat edilemediğini üzülerken gördük. Buna karşın sigorta verileri de bireysel olarak üzerimize düşeni yapmadığımızı gösteriyor.

Yazının devamı için <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10548>

Şubat ayında deprem dayanışması perakende satışları artırdı

TEPAV Perakende Güven Endeksinin 158. sayısı yayımlandı.

Şubat ayı TEPE anketi 13-28 Şubat 2023 tarihleri arasında uygulanmış olup deprem bölgesinde ve anket kapsamında bulunan illerde yanıtlanma oranı yüzde 55,7 düşmüş, toplama ise yüzde 6,8 olarak yansımıştır. Sektörel ve bölgesel endekslerin sağlıklı hesaplanabilmesi amacıyla, eksik anketler bölgedeki diğer illere dağıtılarak çalışma tamamlanmıştır. Bu çerçevede, Adana ve Osmaniye illerindeki eksik anketler Antalya ve Mersin illerinde, Diyarbakır ve Gaziantep illerindeki eksik anketler Mardin'de, Malatya ilindeki eksik anketler Van'da uygulanmıştır. Diğer taraftan, TEPE anketinin örnekleminde depremden en fazla etkilenen Kahramanmaraş, Adıyaman ve Hatay illerinin bulunmaması; başka bir ifadeyle, ikinci derecede hasar gören şehirler ve çevre illerinin ağırlıkta olması nedeniyle bölge özelinde depremin perakende sektörü üzerindeki olumsuz etkilerinin yeterince ölçülemediği düşünülmektedir. Bu sebeple, Şubat 2023 ayına ait TEPE sonuçlarının yorumlanırken kapsam bilgisinin dikkate alınmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bülten için <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10550>

2022 yılında yüksek enflasyon alım gücünü aştırdı, kadınların kayıtlı istihdam payı arttı

TEPAV İstihdam İzleme Bülteni'nin 126. sayısı yayımlandı.

Kasım ayında sigortalı çalışan sayısı yıllık olarak yüzde 5,5 (1,2 milyon) artmış, aylık olarak ise yüzde 0,2 (56 bin) azalmış ve 23 milyon 672 bin olarak gerçekleşmiştir. Nisan 2021'den bu yana hız kesen istihdam artış eğilimi Ağustos ayında tersine dönmüş ve Ekim ayında yılın en yüksek istihdam artış oranına ulaşılmış, Kasım ayında ise bu seviyeler korunmuştur. Kayıtlı istihdamı esas alan SGK verilerine göre, toplam sigortalı çalışanların yüzde 73,2'sini oluşturan sigortalı ücretli çalışan grubu yıllık olarak yüzde 6,6 (1 milyon 80 bin) artmıştır. Diğer taraftan, esnaf-çiftçi grubundaki değişim yüzde 2,8 artış yönünde olmakla beraber alt sınıflarda eğilimler farklılaşmaktadır; bu dönemde esnaf sayısında yüzde 5,4 (134 bin) artış, çiftçi sayısında ise yüzde 2,9 (15 bin) düşüş görülmüştür. Çiftçi sayısında uzun süredir süregelen düşüş eğiliminin Kasım ayında önceki aylara göre daha yavaş seyrettiği, sigortalı ücretli çalışan grubunun en yüksek istihdam artışı gösteren çalışan sınıfı olduğu gözlenmektedir. Kamu sektöründe sigortalı çalışan sayısındaki artış ise yüzde 2,9 ile sınırlıdır.

Bülten için <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10544>

2022 üçüncü çeyreğinde cari işlemler açığındaki bozulma hızlanırken, iç dengesizlik göstergeleri finansal istikrara yönelik kırılganlıklara işaret ediyor

TEPAV Makroekonomik Dengesizlik Göstergeleri Bülteni 9. sayısı yayımlandı.

2022 yılının üçüncü çeyreğine ait kaynak resmi istatistiklerin yayımlanmasını takiben Makroekonomik Dengesizlikler Göstergelerine ait puan tablosu güncellenmiştir. Güncellenen göstergeler, birim işgücü maliyetlerindeki düşüşlerin bu çeyrekte hızlandığını ve reel efektif döviz kurunun hızla yükselen enflasyona rağmen yüksek negatif değerlerini koruduğunu göstermektedir. Tarihi düşük seviyelerdeki göstergelerin ima ettiği güçlü rekabetçi konuma rağmen, Türkiye'nin dünya ihracatındaki payına ait öncü veriler ihracat hızında ivme kaybına işaret etmekte, cari işlemler dengesinde 2022 yılı itibarıyla başlayan bozulma hızlanmaktadır. Nitekim cari işlemler açığına ait gösterge 2022 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla son 4 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Diğer taraftan, 6 iç dengesizlik göstergesinden 4'ü bu çeyrekte eşik değer dışında değerler almıştır; özel sektör kredi kullanımları hızlanmış, finansal yükümlülükler ile konut fiyat endeksi göstergeleri eşik değerlerin çok üzerine çıkmış, işsizlik oranı göstergesi ise yüksek seviyesini korumuştur. Bu çeyrekte, özel sektör ve Genel Hükümet borç stokuna ilişkin göstergeler GSYH büyümesi ve hızla yükselen enflasyonun da katkısıyla bir miktar gerilemiş olsa da diğer iç dengesizlik göstergelerinin artış yönlü olması ve yüksek seviyelerde bulunması finansal istikrara yönelik önemli kırılganlıklara işaret etmektedir. İstihdam göstergelerinde gözlenen görece iyileşmeye rağmen, işgücüne katılım oranının daralması ve işsizlik oranlarının yüksek seviyelerini koruması makroekonomik dengesizlik unsuru olarak değerlendirilmeye devam etmektedir.

Bülten için <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10542>

Makule dönüş ve döviz alımları

Fatih Özatay

<https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7149>

Millet İttifakı'nın Mutabakat Metni

Fatih Özatay

<https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7150>

Enflasyon ciddiye alınmayınca

Fatih Özatay

<https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7151>

Kurumsal yapı

Fatih Özatay

<https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7152>

Doğallık, değişmezlik

Fatih Özatay

<https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7154>

Büyük hasar az sorunla onarılabilir mi?

Fatih Özatay

<https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7155>

Deprem GSYH'yi nasıl etkileyebilir?

Fatih Özatay

<https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7156>

Arsa rantı artık hakikaten vergiye tabi olmalıdır

Güven Sak

<https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7153>

Şehirleri hayata döndürmek için ne yapmalı?

Güven Sak

<https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/7157>

TEPAV, Ankara'da faaliyet gösteren
kar amacı gütmeyen bir düşünce kuruluşudur.

tepav

tepav

tepav